

Solidarność

na podstawie opowiadania Katarzyny Ryrych „Złomek”

z tomu „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”

oraz rozdziału „Solidarność” z książki „Z dzieckiem w świat wartości”

(materiały: ww. zbiór opowiadań, duże kartki papieru, flipchart, pisaki)

Zadania dla nauczyciela:

Przeczytaj opowiadanie „Złomek” z tomu „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”.

Byłoby dobrze, gdyby uczniowie mogli w domu przeczytać sami to opowiadanie, a potem nauczyciel przeczytałby je głośno na lekcji. Lepszej pracy z tekstem sprzyjałoby także, gdyby każdy z uczniów mógł mieć egzemplarz książki na ławce.

Przeczytaj też rozdział „Solidarność” z książki Ireny Koźmińskiej i Elżbiety Olszewskiej „Z dzieckiem w świat wartości”.

Cele lekcji:

1. Uświadomienie uczniom czym jest solidarność, co ona oznacza, jaki jest jej wpływ na jakość życia ludzi, wypracowanie własnej definicji solidarności.
2. Ukazanie wielu aspektów solidarności oraz jej związku z innymi wartościami.
3. Budowanie postaw cechujących społeczeństwo obywatelskie – przekonanie uczniów do wartości wolontariatu jako wyrazu solidarności.
4. Ćwiczenie uważnego słuchania.
5. Ćwiczenie wypowiedzi publicznych.
6. Ćwiczenie umiejętności dyskusji – stosowania logicznych argumentów oraz kulturalnego odpiernia argumentów strony przeciwnej.
7. Kształcenie umiejętności szukania informacji w wielu różnych źródłach – zarówno internetowych (np. Wikipedia i inne), jak i książkowych (np. Słownik języka polskiego).

Przebieg lekcji:

1. Przeczytanie uczniom na głos opowiadania „Złomek”.
2. Omówienie treści przez chętnych uczniów.
3. Uzupełnienie przez resztę klasy – wskazanie ważnych zwrotów akcji, wskazanie wartości moralnych (nie tylko solidarności).
4. Dyskusja.

Dyskusja:

Czym jest solidarność? Podajmy przykłady solidarności. Jaki jest sens tej wartości, co jest jej istotą? Znajdźmy definicję w Słowniku języka polskiego i w Wikipedii, porównajmy obie definicje, i stwórzmy własną. Zapiszmy ją na dużej kartce i powieśmy na ścianie w klasie.

Solidarność wypływa z poczucia poszanowania godności i wartości drugiej osoby/istoty i wyraża naszą życzliwość, empatię, współczucie, gotowość pomocy, ale też moralne i rzeczowe wsparcie dla idei lub postaw reprezentowanych przez osobę, grupę, naród, którym okazujemy solidarność.

Ćwiczenie 1. Podzielmy klasę na grupy po ok. 5 uczniów, rozdajmy duże karty papieru i pisaki. Niech każda z grup narysuje swój znak solidarności, symbol, logo – według stworzonej wcześniej definicji (UWAGA – prosimy, by uczniowie nie powielali znaku NSZZ SOLIDARNOŚĆ). Każda grupa prezentuje i omawia swoją pracę.

Solidarność to poczucie współodpowiedzialności w obliczu czyjejś potrzeby lub nieszczęścia, niesienie pomocy i wsparcia, odważne opowiedzenie się po stronie tych, którym chce się solidarność okazać.

Solidarność wypływa z empatii, współczucia, bez oczekiwania wdzięczności. Można okazywać solidarność pomagając innym jako wolontariuszka/wolontariusz. Solidarność to też dzielenie się obowiązkami i obciążeniami.

- Jakie są składowe solidarności? (Życzliwość, dobra wola, empatia, poczucie przyzwoitości, i in.)
- Jakie wartości stosujemy przy okazji okazywania solidarności? (Szacunek, odpowiedzialność, uczciwość, mądrość, i in.)
- Co jest niezbędne przy praktykowaniu solidarności?
- Dlaczego nie można być solidarnym nie będąc jednocześnie bezinteresownym, uczciwym, życzliwym, odważnym, odpowiedzialnym, przyzwoitym, szlachetnym i współczującym?
- Czy jest solidarnością ukrywanie czyichś złych postępów?
- Czy solidarność jest wartością warunkową? (tak, bo solidarność grupowa często bywa wykorzystywana do ukrywania błędów i przewinień np. lekarskich, uczniowskich lub przestępstw np. gang; solidarność w sensie moralnym, czyli właściwie praktykowana, służy dobru)
- Czy solidarnością z przyjacielem będzie np. ukrywanie przed jego rodzicami, że próbuje dopalaczy albo narkotyków, czy przeciwnie – powiadomienie ich o zagrożeniu?
- Co to jest solidarność społeczna?
- Dlaczego społeczeństwo jest zobowiązane, by pomagać osobom starym, chorym, z niepełnosprawnościami, ofiarom przestępstw, wojen, klęsk żywiołowych, także w innych krajach?

Ważne jest, by solidarna pomoc była humanitarna i nie niszczyła godności innych – by nie czuli się oni traktowani protekcyjnie i z wyższością przez osoby udzielające pomocy!

Prosimy uczniów o przykłady, gdy pomoc może zawstydić, krępować, sprawić przykrość.

- Czy można wyobrazić sobie świat bez solidarności?
- Na czym polegała solidarność bohaterów opowiadania „Złomek”?
- Na czym polegała solidarność Złomka ze zwierzętami?
- Czego bohaterowie uczyli się od siebie nawzajem?
- Czy relacja bohaterów była symetryczna, czy można nazwać ją przyjaźnią?
- Jak my dziś możemy praktykować solidarność? Z kim, z czym możemy być solidarni. Czy powinniśmy być solidarni?
- Czy trzeba znać ludzi, którym okazujemy solidarność?

Ćwiczenie 2. Poprośmy, by każda grupa opracowała **Plan Solidarności** na następny miesiąc – może to być czytanie dzieciom w szpitalu lub Domu Małego Dziecka, pomoc młodszym uczniom w lekcjach, może to być codzienne odwiedzanie chorego kolegi lub koleżanki, pomaganie osobom starszym, pomaganie w schronisku dla zwierząt, zorganizowanie zbiórki książek dla wiejskiego przedszkola itp. Mogą to być akty solidarności z dziećmi/osobami z innych krajów lub w innych krajach.

Plan powinien być zrealizowany w ciągu miesiąca, oczywiście byłoby najlepiej, gdyby uczniowie kontynuowali działania w charakterze wolontariuszy. Co tydzień, przez trzy minuty, grupy zdają relację z działań na rzecz wykonania Planu Solidarności.